

Силабус
навчальної дисципліни
**«Кримінальна відповідальність
військовослужбовців»**
2024-2025 навчальний рік

Освітня програма «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ЗАХИСТ УКРАЇНИ)»

Спеціальність: 014.16 Середня освіта (Захист України)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти: другий

Викладач (і)	Каменський Дмитро Васильович
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/kamenskiy/
Контактний тел.	095 513 1130
Е-mail викладача:	dm.kamensky@gmail.com
Графік консультацій	Індивідуальний

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	12	12	66	екзамен

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: кримінальна відповідальність військового кримінального правопорушення, вина, склад кримінального правопорушення, мобілізація, військовий стан.

Метою курсу «Кримінальна відповідальність військовослужбовців» є формування професійних компетентностей у майбутніх викладачів захисту України з питань юридичної оцінки військових кримінальних правопорушень, ознайомлення з практичним та теоретичним матеріалом для забезпечення національно-патріотичної освіти за сучасними стандартами та програмами.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Кримінальна відповідальність військовослужбовців» є: забезпечити засвоєння основних понять та категорій навчальної дисципліни, її діагностики та тестування; сформуванню вміння розробляти і аналізувати ознаки військових кримінальних правопорушень та застосовувати їх на практиці; сформуванню вміння давати юридичну оцінку певним протиправним явищам та висловлювати власні судження.

Зміст курсу:

Змістовий модуль № 1. Загальне поняття кримінальних правопорушень проти

військової служби та їх види.

Поняття військового кримінального правопорушення. Історичний аспект кримінальної відповідальності за військові кримінальні правопорушення. Порівняльно-правова характеристика військових кримінальних правопорушень за законодавством окремих зарубіжних країн. Особливості суб'єкта військових кримінальних правопорушень. Система військових кримінальних правопорушень.

Змістовий модуль № 2. Кримінальні правопорушення, що посягають на порядок підлеглих та військової честі.

Непокора (ст. 402 КК України). Невиконання наказу (ст. 403 КК України). Опір начальникові або примушування його до порушення службових обов'язків (ст. 404 КК України). Погроза або насильство щодо начальника (ст. 405 КК України). Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглих (ст. 406 КК України).

Змістовий модуль № 3. Кримінальні правопорушення, що посягають на порядок проходження військової служби.

Самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 407 КК України). Дезертирство (ст. 408 КК України). Ухилення від військової служби шляхом самокалічення або іншим способом (ст. 409 КК України).

Змістовий модуль № 4. Кримінальні правопорушення, що посягають на порядок управління військовим майном.

Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 410 КК України). Умисне знищення або пошкодження військового майна (ст. 411 КК України). Необережне знищення або пошкодження військового майна (ст. 412 КК України). Втрата військового майна (ст. 413 КК України).

Змістовий модуль № 5. Кримінальні правопорушення, що посягають на порядок експлуатації озброєння та військової техніки.

Порушення правил поведіння зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення (ст. 414 КК України). Порушення правил водіння або експлуатації машин (ст. 415 КК України). Порушення правил польотів або підготовки до них (ст. 416 КК України). Порушення правил кораблеводіння (ст. 417 КК України).

Змістовий модуль № 6. Кримінальні правопорушення, що посягають на порядок несення спеціальних служб.

Порушення статутних правил вартової служби чи патрулювання (ст. 418 КК України). Порушення правил несення прикордонної служби (ст. 419 КК України). Порушення правил несення бойового чергування (ст. 420 КК України). Порушення статутних правил внутрішньої служби (ст. 421 КК України).

Змістовий модуль № 7. Кримінальні правопорушення, що посягають на порядок зберігання військової таємниці

Поняття військової таємниці. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, відмежування від державної зради. Особливості суб'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого диспозицією ч. 1 ст. 422 КК України. Обтяжуючі

обставини.

Змістовий модуль № 8. Кримінальні правопорушення, що посягають на порядок здійснення своїх повноважень військовими службовими особами Збройних Сил України та інших військових формувань.

Недбале ставлення до військової служби (ст. 425 КК України). Бездіяльність військової влади (ст. 426 КК України). Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень (ст. 426-1 КК України).

Змістовий модуль № 9. Кримінальні правопорушення, що посягають на порядок виконання військового обов'язку в бою та інших особливих умовах

Здача або залишення ворогові засобів ведення війни (ст. 427 КК України). Залишення гинучого військового корабля (ст. 428 КК України). Самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю (ст. 429 КК України). Добровільна здача в полон (ст. 430 КК України).

Змістовий модуль № 10. Кримінальні правопорушення, що посягають на порядок дотримання звичаїв і правил ведення війни

Злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні (ст. 431 КК України). Мародерство (ст. 432 КК України). Насильство над населенням у районі воєнних дій (ст. 433 КК України). Погане поводження з військовополоненими (ст. 434 КК України). Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання нею (ст. 435 КК України). Образа честі і гідності військовослужбовця, погроза військовослужбовцю (ст. 435-1 КК України).

Загальні та фахові компетентності навчальної дисципліни:

ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ФК 5. Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел з предмета «Захист України» й використання інформаційно-пошукових інструментів.

ФК 6. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

ФК 9. Здатність добирати зміст навчання і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів.

Програмні результати навчання (ПРН) дисципліни:

ПРН 4. Визначати цілі і завдання, планувати навчальні заняття, розробляти необхідну документацію для проведення занять із предмета «Захист України».

ПРН 8. Здійснювати структурно-функціональний аналіз навчального матеріалу та визначати очікувані результати навчальної діяльності.

ПРН 10. Володіти прийомами і засобами формування ключових і предметних компетентностей.

ПРН 22. Використовувати нові методи і прийоми навчання.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Своєчасне виконання практичних завдань та самостійної роботи є обов'язковим. Відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) відбуваються на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності згідно Положення про академічну доброчесність у БДПУ. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: інтернет-ресурси, таблиці тощо.

Система оцінювання та вимоги:

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест		Сума	
ЗМ (змістові модулі)													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5				

Здобувачі освіти мають набрати бали з усіх змістових модулів під час виконання семінарських та самостійних робіт, а також під час складання заліку. Усні відповіді, письмові самостійні роботи, виконання тестових та творчих завдань повинні відповідати достатньому рівню задля набуття загальних та фахових компетентностей.

Шкала оцінювання

Оцінка за бальною шкалою, що використовується в Університеті	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел:

Базова

1. Військові злочини за законодавством України. Загальні поняття, відмежування понять військовий та воєнний злочин, кримінально-правова характеристика, нормативно-правове забезпечення, особливості правозастосування під час воєнного стану, актуальна судова практика. / укл.: Коропатнік І. М., Микитюк М. А., Павлюк О. О., Петков С. В. Київ. ВД «Професіонал», 2023. 550 с.
2. Військові і воєнні злочини за законодавством України та міжнародним гуманітарним правом. Воєнні злочини армії росії в Україні 2014-2022. К. : ВД «Професіонал», 2022. 280 с.
3. Карпенко М.І. Кваліфікація військових правопорушень за законодавством України : монографія. Київ : Національна академія управління, 2020. 310 с.
4. Військові кримінальні правопорушення: Розділ XIX Особливої частини Кримінального кодексу України з постатейними матеріалами практики Європейського суду з прав людини, Верховного Суду України, Верховного Суду, апеляційних і місцевих судів. Видання третє / за ред. М.С. Туркота. Київ: Норма права, 2023. 508 с.

5. Військові кримінальні правопорушення: Розділ XIX Особливої частини Кримінального кодексу України з постатейними матеріалами практики європейського суду з прав людини, Верховного Суду, апеляційних і місцевих судів. Станом на 11 січня 2021р.; наук.-практ. посіб. / уклад.: М.С. Туркот, А.В. Столітній, Г.М. Рябенко, С.В. Шмаленя, О.М. Хоменко, В.М. Александров; за ред. канд. юрид. наук. доцента М.С. Туркота. Київ: Норма права, 2021. 478 с.

6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04. 2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

7. Настільна книга військового прокурора: наук.-практ. посіб. / кол. авт. Київ: Національна академія прокуратури України, 2017. 530 с.

8. Прокурорський нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень укримінальних провадженнях, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян: навч. посіб. / В.Г. Неділько, В.С. Кожухар, О.М. Подільчак та ін. – Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. 202 с.

9. Туркот М.С., Столітній А.В. Єдиний реєстр військових правопорушень / М.С. Туркот, А.В. Столітній. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. № 1(13) 2017. С. 186-197.

Допоміжна

1. Лисько Т.Д. Поняття воєнного злочину. Проблеми кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану: матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 26 трав. 2022 р.) / [редкол.: С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський, А. А. Вознюк та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. 410 с. С. 137-141.

2. Ніколаєнко Т. Б. Теоретико-правові засади призначення та виконання спеціальних покарань щодо військовослужбовців. Дис. ... д.ю.н. Державний науково-дослідний інститут МВС України, Київ; Університет державної фіскальної служби України, Ірпінь, 2019. 556 с.

3. Карпенко М., Фесенко О., Шнипко О. До питання щодо суб'єктів військових кримінальних правопорушень. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2022. Випуск 33/2022. С. 247-254.

4. Войтюк Т. Відмова від виконання правового обов'язку як кримінально-правове поняття. Дис. ... доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» (08 – Право). Волинський національний університет імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України, Київ, 2021. 226 с.

5. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / А.О. Байда, В.І. Борисов, О.О. Володіна та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 6-те вид., переробл. і доповн. Харків : Право, 2020. 768 с.

Інформаційні ресурси

1. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III : станом на 28 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

2. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992 р. № 2232-XII : станом на 21 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>.

3. Про затвердження Порядку відбування покарання засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні : Наказ М-ва оборони України від 04.06.2021 р. № 155 : станом на 31 трав. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1124-21#Text>.

4. Про Збройні Сили України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1934- XII : станом на 23 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>.

5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII : станом на 9 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

6. Про практику призначення військовослужбовцям покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні : Постанова Верхов. Суду України від 28.12.1996 р. № 15 : станом

на 26 груд. 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-96#Text>.